

Herkesin derdi başka

Cumartesi sabahı çok erkenden yazımın başına oturdum ve bitirdim. İlk defa yazımı son dakikaya bırakmamış olmanın keyfini yaşayacaktım. (Genellikle Pazartesi akşamları yazıyorum). Ama bunun çok uzun sürmeyeceğini öngörmeliydim: Konu Suriye olunca, erken yazmak büyük riskler içerir! Nitekim 13 Ekim Pazar gecesi 23.00'ten sonra Tele 1'in sürekli olarak manşetten verdiği SDG-Suriye Arap Cumhuriyeti'nin (SAC) beş maddelik bir anlaşmaya vardığına ve SDG'nin (PYD ve YPG'nin ağırlıklı olduğu Suriye Demokratik Güçleri'nin) yerini SAC ordusuna bırakarak dağıtılacağına dair haberler, yeni bir dönüm noktasında olduğunu gösteriyordu. Bunu yorumlarken iki konuyu da özel olarak vurgulayalım.

“DEZERFORMASYON NASIL UYGULANIR” DERSİ

Vurgulardan birincisi, iktidar yanaşması medyanın hazin durumudur. Gerçi buna geçen haftaki yazımızda değinmiş ve müdahale boyunca yeni “dezenformasyon” (eksik ve yanlış bilgilendirme) süreçlerinin çalışacağına dikkati çekmiştik. Beklenen olmuştu: Televizyonlarla sınırlı kalırsak, Tele 1 dışında bu çarpıcı gelişmeyi haber olarak gören bir kanal yoktu. Aynı saatlerde Halk TV'de bir tartışma programı sürüyordu ve strateji uzmanı olan katılımcı, program sırasında sosyal medyadan öğrendiği bu olayı, harita dâhil her şeyin yeniden şekillendiği bir süreç olarak doğru bir yorumla tanımlıyordu. Pazartesi akşamı KRT'de de çağrılı siyasi konuşmacının SDG-SAC anlaşmasına özel olarak ve hakkını vererek vurgu yaptığını gördük. Hepsini tam tarayamamış olabilirim ama hem Pazar gecesi hem 14 Ekim Pazartesi günü “büyük” TV kanallarına dikkatle baktım, bir gece önce muhtemelen “yukarıdan” uyarılmadan bile “iliştirilmiş” medya olmanın gereğini (“leb demeden leblebiyi anlama” yeteneğini) nasıl sürdürdülerse, aynen devam ediyorlardı. Habere sansür uyguluyorlardı. Toplumun doğru ve eksiksiz haber alma hakkına sürekli tecavüz ediyorlardı.

Haberin kaynağı Suriye resmi haber ajansı SANA idi ama Suriyeli muhaliflere yakın kaynaklar da bu gelişmeyi doğrulayan haberler (örneğin SDG'nin bazı kentleri Suriye ordusuna teslim edeceği gibi) aktarıyorlardı. (bkz. Sol Haber Portalı) TELE 1'in Ortadoğu Haber Editörü Ömer Ödemiş ile Moskova muhabiri Mahir Esen bu yönde ek bilgiler sunuyorlardı. Anlaşmanın, (i) SDG'nin dağıtılmasını ve SDG askerlerinin milis gücü olarak SAC ordusunun beşinci kolordusunu oluşturmasını; (ii) Rakka, Menbiç ve Kobani gibi kentlerin Suriye ordusuna devredilmesini; (iii) Türkiye sınırında güvenliğin SAC ordusu tarafından sağlanmasını; (iv) Oluşturulacak yeni Suriye anayasasında Kürt kimliğinin tanınmasını öngördüğü ileri sürülüyordu.

Böyle bir anlaşmanın veya anlaşma taslağının, zamanın çok hızlı aktığı bugünkü koşullarda yeni çerçeveler kazanması şaşırtıcı olmaz. Ama görünen bir gerçeklik var: SAC ordusu SDG'nin denetimindeki kentlere doğru yürüyüşünü sürdürüyor. TSK ve ÖSO (yakıştırılan yeni adıyla SMO=Suriye Milli Ordusu!) da aynı kentlere doğru hareketini hızlandırarak bu stratejik mevzileri kaptırmamaya yönelmiş bulunuyor. Bu güçler arasında, provokasyonlara açık bir karşı karşıya gelme durumu oluşuyor.

SDG ile SURİYE DEVLETİ ANLAŞMASI ÇOK MU SÜRPRİZ?

İkinci dikkat çekilecek nokta, bu gelişmelerin öngörülemez nitelikte olmadığı üzerinedir. Türkiye'nin koridor politikası doğrultusunda ABD onayıyla (ve çekilmesiyle) Doğu Fırat'a yapacağı bir müdahalenin Suriye ve Rusya üzerinden karşı müdahaleyi davet edeceği çok açıktı. Biz bunu 7 Ağustos'taki ABD-Türkiye mutabakatı sonrasında yazmıştık. Şöyle: Suriye koridorunun "dışa dönük veçhesi şudur: İdlip'te kazanın suyu ısınmıştır; Türkiye Rusya'yı daha fazla oyalayabilecek durumda değildir. Kaldı ki, "barış koridoru" için ilk askeri adım atıldığında Suriye (ve Rusya) İdlip üzerinden yanıt verecektir" (Birgün Pazar, 11 Ağustos 2019). Biz yanıtın İdlip üzerinden geleceğini tahmin etmiştik; ama SAC ve Rusya Türkiye'nin ilerlemesini durduracak/sınırlayacak bir müdahalenin daha acil olduğuna karar vermiş gözüküyorlar. Bunda, Türkiye'nin müdahalesinden ve ABD'nin sahayı terk etmesinden kaygı duyan SDG'nin hızlı bir politik refleksle kaderini SAC ve Rusya'nın eline bırakması kararı etkili olmuş olmalı. Esasen, 7 Ağustos Anlaşmasından hemen sonra da SDG'nin SAC Devleti ile ilişki kurmaya teşebbüs ettiği biliniyordu. İki ay sonra, müdahale gerçekliğe dönüşünce, PYD'nin (SDG'nin ölüm fermanını da içeren) büyük ödünler aşamasına geldiği anlaşılıyor. Emperyalizme sırtını dayayarak ancak bu kadar yol gidilebileceği her zamanki gibi ancak yaşanarak öğrenilebiliyordu.

Gelişmeleri öngöremeyen AKP iktidarı ise, şimdi karşısında terörist dediği unsurları değil de Rusya koruması altındaki Suriye Arap Cumhuriyeti ordusunu görünce ne yapacak? El çabukluğuyla bazı kasabaları önceden ele geçirmek -eğer gerçekleşirse- ne işe yarayacak?

ÇIKIŞ PLANI VAR MIYDI?

AKP'nin gerçek niyetleri açısından operasyon öncesindeki durum da sanıldığından daha az berraktı. PYD'yi "terör örgütü" olarak niteleyen iki siyasi gücün, AKP ile Esad yönetimlerinin niçin doğrudan diplomatik ilişki kurması mümkün olamamaktaydı? AKP yönetimi, Esad

yönetimini devirme merkezli başlangıç politikasından geri adım mı atamamaktaydı? Yoksa Kuzey Suriye'ye yapılan operasyon, içeriye dönük güç kazanma, güvenlik kaygıları ve sığınmacılar sorununa kısmi çözümler üretme gibi arayışların ötesine taşan hedeflere mi sahiptir? Daha açıkçası, AKP kalıcı bir "fetih" hedefiyle mi hareket etmekteydi? Suriye yönetimini sürekli düşmanlaştırmanın, Suriye'de alternatif siyasi oluşumlar ("Meclis, Hükümet, Milli ordu/SMO") yaratmaya çalışmanın, fakülteler oluşturmanın, kasabalara kaymakamlar atamanın, TOKİ'yi toplu konutlar için görevlendirmenin başka bir açıklaması olabilir miydi?

Eğer böyleyse, yani Suriye'ye çıkmamak üzere girildiyse, Hatay örneğinde olduğu gibi (ama ondan tarihsel, siyasal ve sosyolojik olarak çok farklı bir zeminde) 82. vilayeti oluşturma ve RTE'den "Atatürk'e eşdeğer" muzaffer bir başkomutan yaratma planları yapıldıysa, şimdi bütün hesaplar altüst olmuş demektir. Daha önceki iki müdahalenin de bir çıkış planı olmadığı söylenebilir. Ama şimdi...

AMA ŞİMDİ BİR ÇIKIŞ PLANI OLMAK ZORUNDA

Çünkü evdeki hesaplar artık sahaya hiç uymuyor. Suriye'de uzun vadeli kalışın dile getirilen gerekçeleri ("terörist güçlerle Türkiye sınırı arasına bir tampon bölge yerleştirmek") bundan böyle meşru temellere hiç sahip olmayabilir. Adana Mutabakatı üzerinden de bu temeller oluşturulamaz, çünkü TSK ve SMO Suriye devletinin daveti üzerine orada bulunmuyorlar. Kaldı ki ÖSO/SMO denilen emperyalizmin beslemesi cihatçı ve sicili çok bozuk unsurları içeren bu silahlı güçler, meşru Suriye Arap Cumhuriyeti'ni sona erdirmenin mücadelesini veriyorlar. Bunları Adana Mutabakatının neresine yerleştireceksiniz?

Türkiye'nin Suriye'den çıkış planlarını oluşturmalarının önünde şimdi iki engel daha bulunmaktadır: ABD'nin sırtına yüklediği IŞİD bekleliği ile ÖSO/SMO unsurlarından kurtulma zorunluluğu. Bunlardan birincisi, Suriye Devleti ile kurulacak sağlıklı diplomatik ilişkiler ve TSK çekilişi üzerinde mutabakat sağlanmasıyla aşılabılır. İkincisi ise Türkiye'nin uzun süreler boyunca başını ağrıtabilecek katmerli bir sorundur. ÖSO/SMO'nun dağıtılması, kurulmasından daha sancılı olacaktır. Bizim sorun olarak tanımladığımız şey, Türkiye'de siyasi iktidarın ödeyeceği olası siyasi bedeller değildir; Türkiye toplumunun Ankara katliamı benzeri silahlı terör eylemleri üzerinden ödemek zorunda kalabileceği bedellerdir. Umarız bu bedeller hiç ödenmez.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/herkesin-derdi-baska-272407